Zweten op de *perfecte* deodorant

Transpireren doen we niet voor niets. We reguleren er onze lichaamstemperatuur mee en voeren er afvalstoffen mee af. Laat die zweetklieren dus hun werk doen en blokkeer ze niet met een deodorant waar aluminium in zit, vindt Linda Bot. Zij ontdekte dat er een zuiver alternatief is dat zweet absorbeert, luchtjes neutraliseert en je huid verzacht.

Wauw, wat een prachtige vrouw met een frisse, natuurlijke uitstraling! Dat is wat ik denk als Linda Bot zich aan me voorstelt. Haar huid ziet er blakend uit, zonder vlekjes en met een gezonde blos. Is dat dankzij de verzorgings- en beautyartikelen die ze de afgelopen jaren zelf ontwikkelde? Loveli heet deze lijn met pure producten. De naam en het logo drukken uit waar deze daadkrachtige ondernemer voor staat. Linda: "Het woord 'LOVE' en het hart spreken voor zich, de letters 'Li' verwijzen naar mijzelf. Oftewel: Linda, die door passie gedreven wordt. Punt."
Zo kort en krachtig als deze uitleg is, zo in geuren en kleuren vertelt ze de rest van haar verhaal. En zo open is de blik achter de schermen. gezondNU is van harte welkom om een reportage te maken over haar deodorant, het product waarmee het ooit allemaal begon. Tijdens het bezoek aan het laboratorium in Amsterdam-Noord mogen fotograaf Gijs en ik álles horen, zien en vastleggen. Het is geen geheim welke ingredienten er in de Loveli-stick gaan en in welke hoeveelheden. Bang dat de commerciële merken het recept zullen kopiëren is Linda niet. "Integendeel, ik hoop juist dat ze dat gaan doen. Want hoe meer mensen deodorant zonder aluminium gaan gebruiken, hoe beter!"
Het lab waar de Loveli-producten worden gemaakt, bevindt zich in de voormalige Mercedesfabriek, een gebouw dat schitterend aan het IJ ligt. Tegenwoordig is het pand een broedplaats voor creatieve en innovatieve ondernemers, zoals chemicus Thomas Waal, van het bedrijf Rebel-Nature. Hij zorgt voor de finetuning en de ›

tekst **Iris Stam** fotografie **Gijs Versteeg**

‘Een toenmalige collega pakte me stevig vast en zei: **‘Jouw deodorant is life changing!’**

Acht jaar geleden begon Linda Bot aan de zoektocht naar de beste, natuurlijke deodorant. Vanuit die behoefte ontstond haar merk Loveli. Na de deo volgden al snel veel meer producten, van gezichtscrème tot bodyscrub. Die worden gemaakt in een professioneel lab in Amsterdam. loveli.care

productie van alle artikelen die door Linda ontwikkeld zijn. We ontmoeten hem boven, in een ziekenhuisachtige gang. Zijn outfit versterkt het klinische beeld: Thomas draagt een chirurgenpak, een beschermend mutsje en plastic klompen. Bij het maken van natuurcosmetica is hygiënisch en veilig werken een vereiste. Ook wij zullen straks laboratoriumjassen, hoofdkapjes en speciaal schoeisel aandoen. Maar eerst gaan we in de kantine zitten voor het interview. Linda vertelt hoe haar interesse voor natuurlijke deodorant ontstond. “Tien jaar geleden kreeg mijn moeder borstkanker. Ik ging met haar mee naar het gesprek over de behandeling. Ze zou bestraald gaan worden. Een opmerking van de arts zette me aan het denken. Hij zei: ‘Nu mag u geen deodorant met aluminium meer gebruiken, omdat alles wat u op de huid aanbrengt nog meer in het lichaam terechtkomt. Ik had er nooit bij stilgestaan

‘Ik wil iets doen dat de wereld mooier maakt’

dat er aluminium in deodorant zit. Was het niet belangrijk om ook vrouwen zonder borstkanker hiervan op de hoogte te brengen? Bij mijn zoektocht naar meer informatie kwam ik spannende berichten tegen die mij deden besluiten middelen zónder aluminium te gaan gebruiken. De vraag was: welke?”

Kokosolie & kwaliteit

“Er waren deodorants met aluin, maar ook die stof bleek een vorm van aluminium. Bij de natuurwinkel vond ik producten zonder aluminium die ik allemaal probeerde: van steentjes van kristalzout tot combinaties van alcohol en wat kruiden. Het klonk prima. Maar bij mij werkte helemaal niks.”
Linda was in die tijd veel op reis, vaak in tropische landen. In plaats van te genieten van al het moois om haar heen, was ze bezig met de vraag: stink ik niet naar zweet? En dus ging ze op zoek naar een oplossing. “Zo zit ik in elkaar. Als ik het juiste niet kan vinden, ga ik het zelf proberen. In die betreffende periode kookte en bakte ik veel,

zoals gezonde taartjes zonder suiker. Online vond ik recepten met kokosolie. Toen ik doorklikte kwam ik terecht op een Amerikaanse website over het maken van je eigen cosmetica. Daar zag ik dat je met kokosolie nog zoveel meer kunt, zoals zelf deodorant maken. Heel simpel: natriumbicarbonaat, oftewel zuiveringszout, mengen met kokosolie. Het bleek supergoed te werken. Maar zuiveringszout en kokosolie meenemen naar de sportschool of op reis leek me wat ingewikkeld. En dus ging ik proberen een handige stick te maken die niet te zacht en niet te hard was. De deodorant moest de huid ook niet irriteren – wat gebeurt als je té veel zuiveringszout gebruikt – maar juist verzachtend zijn. Fijngemalen arrowroot, in het Nederlands pijlwortel genoemd, bleek die werking te hebben en daarnaast de transpiratielucht te neutraliseren. Door een speciale aromatherapietraining leerde ik mengen met etherische oliën. Na maanden uitproberen ontstond fresh cotton, een neutrale, wasgoedachtige geur die mij het natuurlijke deodorantgevoel gaf."

Stevige knuffel

In het ontwikkelingsproces – eerst in de keuken, later in een tot klein lab omgebouwd huisje in haar tuin – maakte Linda wel honderd testversies. Van de ingrediënten die ze bij elke ronde gebruikte kon ze meerdere sticks maken. "Die gaf ik aan mensen in mijn omgeving. Ze waren zo enthousiast dat ze telkens vroegen: 'Wanneer ga je nieuwe maken?' Ik werkte in die periode nog als marketeer bij een telecombedrijf. Geen omgeving waar je knuffels krijgt. Op maandag kwam een collega naar me toe. Ze pakte me stevig vast en zei: 'Jouw deodorant is life changing!' Ik moest lachen, want hoe kan een deodorant nou zo ingrijpend je leven veranderen? Ze vertelde dat ze al jaren jasjes droeg om zweet te verbergen. Veel kleding, vaak van synthetische stoffen, trok ze uit schaamte niet meer aan. Dat weekend had ze die kleren van zolder gehaald, want door mijn deo durfde ze alles weer te dragen. Fantastisch! De vele positieve reacties sterkten me in het voornemen mijn eigen bedrijf te beginnen. Als marketeer was ik van die papieren mailings, die in honderdduizenden bij mensen op de mat vallen. ›

'Emotiezweet is dikker dan 'normaal' zweet **en bevat meer vetzuren'**

‘Klaar met het ontwikkelen van troepvrije producten **ben ik nog lang niet**’

Alle bomen die daarvoor nodig zijn, dat voelde niet meer fijn. Ik wilde iets doen dat de wereld mooier maakt. Het produceren van ‘troepvrije’ deo’s leek me een goede eerste stap.”

Witte poeders

In de vier jaren die volgden op de succesvolle lancering van fresh cotton breidde Linda het deo-assortiment uit met een neutrale stick voor de gevoelige huid en met de geuren sweet orange, apple blossom, rebel care (voor mannen) en the power of zen. Inmiddels produceren Thomas Waal en de andere medewerkers van Rebel-Nature jaarlijks zestigduizend deodorants voor Loveli, wat neerkomt op meer dan duizend per week. Daarnaast worden in het lab vele andere artikelen gemaakt, zoals lippenbalsem, gezichtsolie en bodywash. Thomas vindt het prachtig om te doen. “Linda is zó geïnspireerd. En ja, op professioneel vlak is er zeker chemie tussen ons. Allebei hebben we een enorme passie voor puur. We gebruiken alleen de beste natuurlijke grondstoffen, voor het beste resultaat.
In ons hypermoderne lab staat duurzaamheid centraal. De vloer van gerecycled plastic, de plafonds, de energiezuinige lampen, de verf op de muren: alles is gecertificeerd. En speciale compressoren, drogers en filters zorgen ervoor dat de lucht in de productieruimte heel zuiver is.”
Vandaag wordt de deodorant the power of zen gemaakt. Normaal duurt dit twee dagen, maar Thomas heeft het een en ander voorbereid, zodat voor de fotoshoot alle fasen op één dag in beeld kunnen worden gebracht. Zo heeft hij alvast bijenwas, sheabutter en kokosolie gesmolten. Daar voegt Linda de inhoud van drie grote kommen aan toe: een met zuiveringszout, een met arrowroot en een met zinkoxide. Dit laatste ingrediënt werkt niet alleen effectief bij transpiratie door lichamelijke inspanning, maar ook bij het doordringender ruikende stress- en hormoonzweet, dat wordt geproduceerd door de apocriene zweetklieren.
Linda: “Dit emotiezweet is dikker dan ‘normaal’ zweet en bevat meer vetzuren, iets dat de bacteriën op je huid, die transpiratie laten stinken, superlekker vinden.”

Nog lang niet klaar

Met een krachtige industriële staafmixer mengt Thomas de witte poeders door de warme ingrediënten in de 55 literpan. Vitamine E en etherische oliën – rustgevende lavendel en huidverzorgende geraniumolie – vervolmaken de heerlijk geurende ‘deo-soep’. Snel werken is nu belangrijk, want binnen een halfuur zal de vloeibare massa afgekoeld en weer hard geworden zijn. Thomas giet het mengsel in de afvulmachine en voorziet geroutineerd de witte Loveli-kokers van inhoud. Als de pan leeg is, kunnen duizend kleine sticks (of drie- tot vierhonderd grote) bestickerd worden met het power of zen-etiket. Om vervolgens hun weg te vinden naar een almaar groeiende groep Lovelifans, waaronder de moeder van Linda, die herstelde van kanker en supertrots is op haar ondernemende dochter. Linda: “Klaar met het ontwikkelen van troepvrije producten ben ik nog lang niet. Alles wat je in de badkamer gebruikt van Loveli, dát is mijn missie!”